LINDSEY DAVISOVÁ

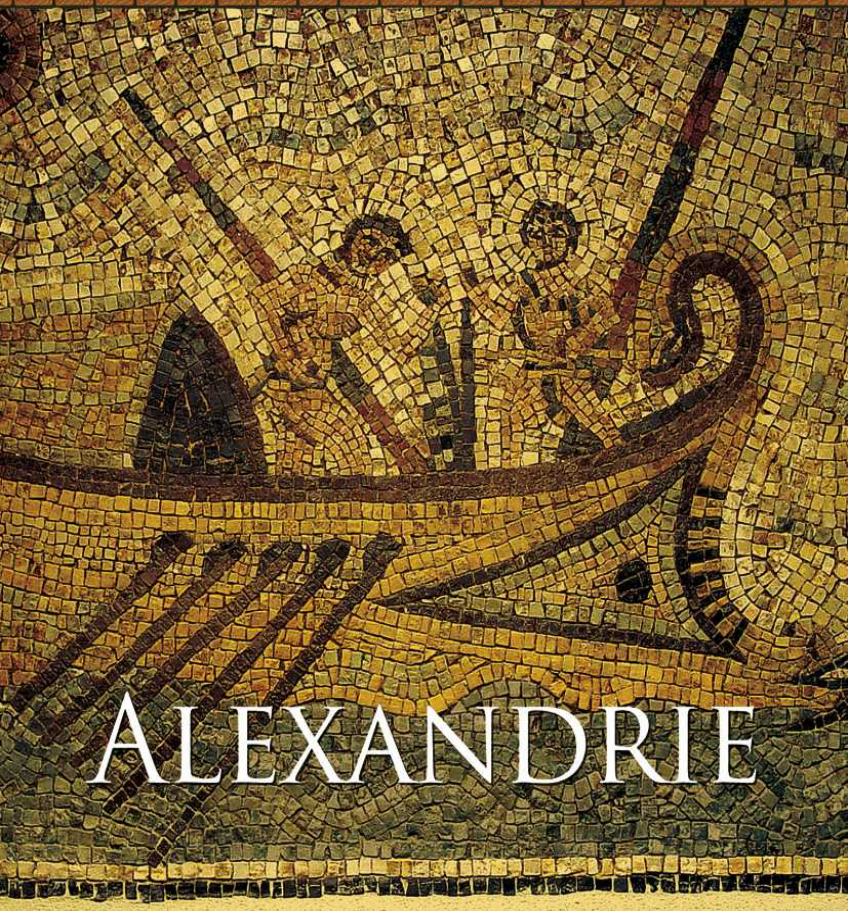

ALEXANDRIE

ALEXANDRIE

LINDSEY DAVISOVÁ

ALEXANDRIE

Přeložila Petra Andělová

Vydalo nakladatelství BB / art s.r.o. v roce 2014
Bořivojova 75, Praha 3
Copyright © 2009 by Lindsey Davis
All rights reserved.

Z anglického originálu *Alexandria*
(Published by Arrow books, Great Britain, 2010)
přeložila © 2012 Petra Andělová
Redakce textu: Zuzana Pokorná
Jazyková korektura: Ludmila Böhmová
Grafická úprava obálky © 2012 Bohumil Fencl

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-7461-775-1

Michelle
s díky, že byla neohrožená spolucestující a průvodkyně,
a omluvou za kulturní šok,
písečnou bouři,
zavřené muzeum
a *to* letiště

HLAVNÍ POSTAVY

Marcus Didius Falco	šíbr, cestovatel a dramatik
Helena Justina	jeho sečtělá manželka a organizátorka zahraničních cest
Julia Junilla, Sosia Favonia, Flavia Albia	jejich způsobná poupátka
Aulus Camillus Aelianus	Helenin bratr a vynikající student
Fulvius	Falconův záhadný strýc, zprostředkovatel
Cassius	jeho životní druh, nedostižný hostitel
M. D. Favonius alias Geminus	Falconův táta, který měl nařízeno zůstat doma
Thalia	ještě bude litovat, že ho přivezla, estrádní umělkyně
Jason	její krajta, opravdu něco

V královském paláci

Prefekt Alexandrie a Egypta	velmi vážený (jméno se nedochovalo)
Tlupa zbohatlických synků	jeho administrativní personál, typická zlatá mládež

Legionáři

Gaius Numerius Tenax	centurion, který dostává nepříjemné úkoly
Mammius a Cotius	jeho pobočníci lačnící po slávě
Tiberius a Titus	ve službě na Majáku, nudí se (ne dlouho)

Alexandrijský Museion

Filetos	ředitel Museionu, povýšen za zásluhy?
Theon	hlavní knihovník Velké knihovny, na dně
Timosthénés	knihovník Serapeionu, lační po povýšení
Filadelfion	správce zoo, miláček žen
Apollofanés	ctná hlava filosofie, řiťolezec
Zenón	hlavní astronom, se kterým se nepočítá
Nikanor	hlavní právník, upřímný (upřímně!)

Aeacidás	sebejistý tragéd, stejně dobrý jako kdokoli jiný
Pastous	pomocný knihovník, zažraný do práce
Chaereas a Chaeteas	pomáhají v zoo a při nekropsii, hodní kluci, oba vysloveně rodinné typy
Sobek	nilský krokodýl, lační po akci
Nibytás	stařec posedlý svitky
Hérás, syn Hermiův	student sofistiky, nepříliš chytrý
studenti	přesně takoví, jak by člověk čekal
Aedemon	nesmlouvavý doktor (pročišťující kúry a laxativa)
Herón	*deus ex machina*, živoucí bůh strojů

Pestrá škála Alexandrijských

Roxana	obdivovaná mladá žena, poněkud krátkozraká
Psaesis	nosič nosítek (zasloužil by povýšit)
Katutis	obyvatel škarpy, co civí na hvězdy
Petosiris	obstaravatel pohřbů (ví, kde jsou těla)
Drbal a Vrhal	jeho pomocníci (nejdřív se na člověka vrhnou, pak ho zdrbnou)
Diogénés	podnikavý obchodník
výrobce schránek	jeho přisluhovač

Různé

mytický catoblepas	fyzicky se neobjeví, ale stojí za zmínku
gnu	ryzí mýtus

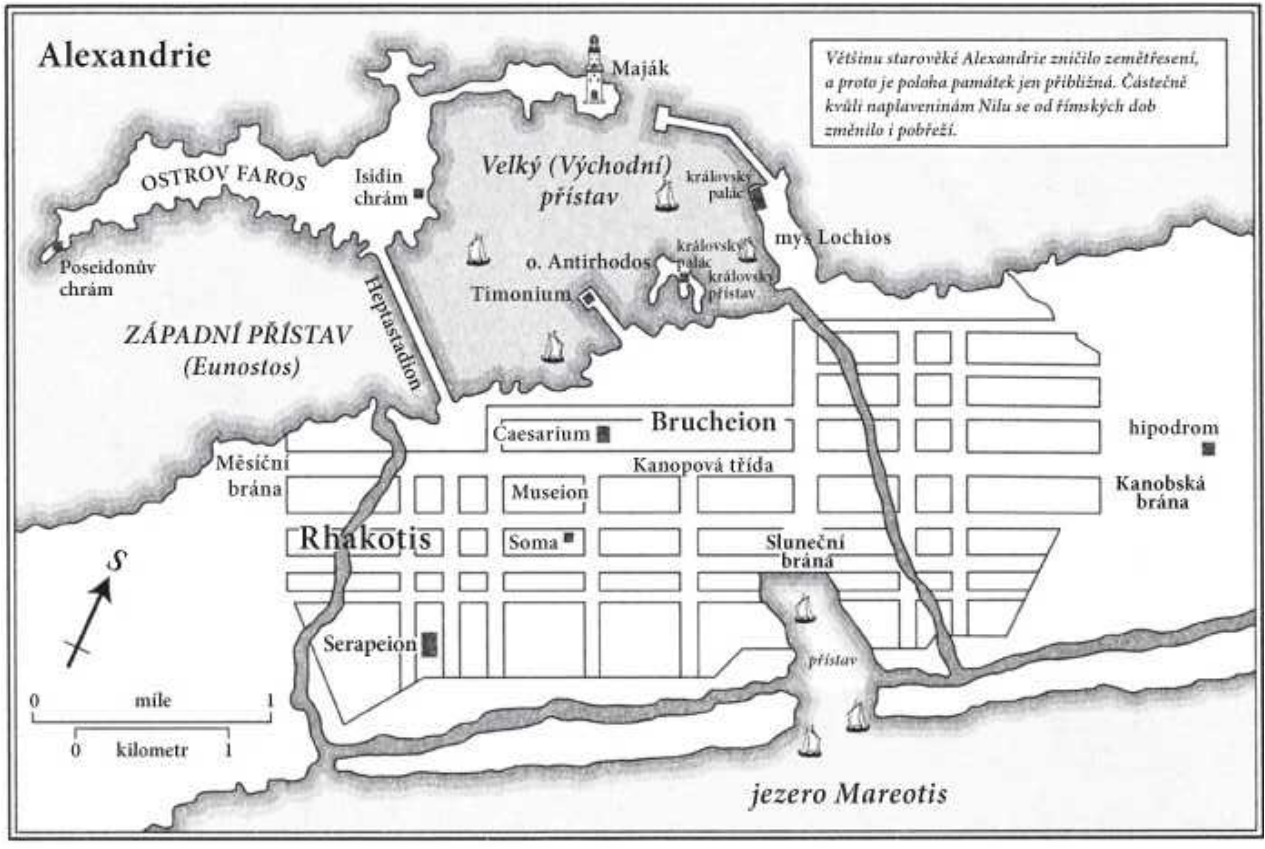
Alexandrie
Většinu starověké Alexandrie zničilo zemětřesení, a proto je poloha památek jen přibližná. Částečně kvůli naplaveninám Nilu se od římských dob změnilo i pobřeží.
Maják
OSTROV FAROS
Isidin chrám
Velký (Východní) přístav
královský palác
mys Lochios
Poseidonův chrám
o. Antirhodos
královský palác
královský přístav
Timonium
Heptastadion
ZÁPADNÍ PŘÍSTAV (Eunostos)
Brucheion
Caesarium
hipodrom
Měsíční brána
Kanopová třída
Museion
Kanobská brána
Rhakotis
Soma
Sluneční brána
S
Serapeion
přístav
0 míle 1
0 kilometr 1
jezero Mareotis

EGYPT: JARO 77 N. L.

I

Říká se, že Maják je vidět na vzdálenost třiceti mil. Nikoli ovšem v den, kdy není vidět nic. Ale i tak to děti udrželo relativně v klidu. Nebezpečně se nakláněly přes zábradlí a vyhlížely onen div světa. Když člověk cestuje s dětmi, vždycky se hodí mít na úmorný závěr dlouhé cesty něco v záloze pro případ nouze.

My dospělí jsme stáli za nimi, zabalení do plášťů, abychom se chránili před větrem, připravení vrhnout se do vln, pokud by Julia nebo Favonia najednou přepadly do vody. K našemu neklidu přispíval i pohled na posádku, která se ze všech sil snažila zjistit polohu lodi, zatímco jsme se blížili k dlouhému, nízkému a stále stejně nevýraznému pobřeží Egypta, obklopenému početnými mělčinami a zrádnými podmořskými skalisky, bičovanému větry nečekaně měnícími směr a s nedostatkem jakýchkoli orientačních bodů. Cestovali jsme na velké obchodní lodi, která se vypravila na první namáhavou plavbu na jih v nové sezoně, a vše naznačovalo tomu, že posádka přes zimu zapomněla své řemeslo. Věčně nabručený kapitán horečnatě vyhodnocoval zprávy a vzorky vody, z nichž se podle usazenin snažil zjistit, jak blízko Nilu jsme. A protože delta tohoto veletoku je obrovská, doufal jsem, že není tak špatný námořník, aby ji minul. Leč naše plavba z Rhodu mě důvěrou příliš nenaplňovala. Měl jsem pocit, že slyším starého a solí pokrytého boha moří Poseidona se chechtat.

Nabubřelé memoáry jakéhosi řeckého zeměpisce zásobily Helenu Justinu hromadou zbytečných, rozvleklých a zavádějících informací. Má skeptická paní a duše výpravy usoudila, že z dané vzdálenosti nejen musí být vidět Maják, zářící jako pomatená hvězda v dáli, ale že už každou chvíli musíme ucítit i město za zvlněnou hladinou. Tak nebo tak my dva romantici jsme přesvědčili sami sebe, že nás za vlahým oceánem očekává exotická vůně lotosového oleje, okvětních plátků růží, nardu, arabského kadidla, myrty a vonných mastí – smísená s dalšími nezaměnitelnými

pachy Alexandrie, tj. propocených tunik a přetékajících septiků. Samozřejmě nemluvě o nafouklých zdechlých krávách plujících tu a tam po Nilu.

Jsem Říman a můj ušlechtilý nos neomylně rozeznal i jemné podtóny této vůně. Jsem si vědomý dědictví otců. Přijížděl jsem vyzbrojený starobylým předsudkem, že cokoli, co souvisí s Egyptem, zavání korupcí a podvodem.

A právem.

Nakonec jsme bezpečně propluli zrádnými mělčinami do města, které muselo být legendární Alexandrií. Kapitánovi se podle všeho ulevilo, že našel přístav, a nejspíš příjemně překvapil sám sebe, že bezpečně zakotvil. Chvíli jsme se motali pod obřím Majákem, když se snažil najít volné místo mezi tisícovkami lodí a člunů lemujících mola Východního přístavu. Měli jsme sice lodivoda, ale objevit volné místo se ukázalo nad jeho síly. Záhy naskočil do člunu a nechal na nás, ať si poradíme, jak umíme. Naše loď několik hodin křižovala sem a tam. Nakonec jsme našli skulinku, do níž jsme se vmáčkli, což sice odnesl lak na bocích obou našich sousedů, ale metoda vmáčknout-se-dá-všude slavila úspěch.

Helena a já si o sobě rádi myslíme, že jsme zkušení cestovatelé, ale i my jsme jen lidi. Byli jsme unavení a vynervovaní. Z Athén to přes Rhodos trvalo šest dní a bezpočet dalších z Říma. Ubytování jsme měli předem zajištěné u mého strýce Fulvia a jeho životního druha. Háček byl v tom, že jsme ani jednoho z nich pořádně neznali a nevěděli jsme ani, jak najít jejich dům. K tomu všemu jsme Helena i já sečtělí lidé. Dobře známe dějiny. Proto jsem se tváří v tvář vylodění neubránil pochmurné vzpomínce na Pompeia Velikého: vystoupil z trirémy, aby se na břehu setkal s vládcem Egypta, a římský voják, jehož znal, ho bodl do zad a vzápětí zabil i jeho ženu a děti. Nakonec Pompeiovi uřízl hlavu.

K mé práci patří i zvážení možných rizik, která pokaždé následně velkoryse přejdu. Bez ohledu na Pompeiův osud jsem se ujal vedení a srdnatě vyrazil k můstku, když mě Helena odstrčila. „Nebuď směšný, Falcone. Tvou hlavu tu nikdo nechce – zatím. Půjdu první!“

II

Cizí města jsou vždy tak hlučná. V Římě je možná stejný randál, ale to je náš domov a tam nám to nikdy není na obtíž.

Zaúpěl jsem na divné posteli, když jsem se protáhl pod nezvyklou přikrývkou udělanou z látky, již jsem neznal. Probudil jsem se ze sna s pocitem, že se stále kolébám na lodi, a zaregistroval jsem znepokojivé světlo a hluk. Při mém pohybu těsně zpoza mého levého ucha odlétl nějaký hodně zvláštní brouk. Z ulice ke mně doléhaly rozčilené hlasy, které se dovnitř draly chatrnými okenicemi, jež jsem v noci po našem příjezdu nedokázal zavřít. Byl jsem příliš unavený, než abych ztrácel čas nerozluštitelnými hlavolamy cizokrajných západek. Zažertoval jsem na téma vražedných hádanek řecké okřídlené sfingy, načež mě má moudrá družka upozornila, že teď už jsme na území egyptské sfingy s lvím tělem. Nemám tušení, jaký je v tom rozdíl.

Hromovládný Jupitere! Obyvatelé toho místa spolu vzrušeně debatovali, jak nejhlasitěji dokázali, ale když jsem vyhlédl ven v naději, že uvidím bitku na nože, zjistil jsem, že se jen mírumilovně procházejí s pečivem v podpaží. Kravál z ulice byl naprosto příšerný. Bez jakéhokoli zjevného důvodu vyzváněly zvony a dokonce i osli byli hlučnější než u nás doma.

Padl jsem zpátky do postele. Strýc Fulvius říkal, že ráno můžeme spát, jak dlouho budeme chtít. Jenomže to nejspíš zapomněl sdělit služebným lomozícím nahoru a dolů po kamenných schodech. Jedna nám dokonce vpadla do ložnice, aby zjistila, jestli už jsme vzhůru nebo ne. Namísto aby se ve vší tichosti vypařila, zůstala stát v beztvarém hábitu a pleskajících sandálech s přitroublým úsměvem na rtech.

„Nic neříkej," zamumlala mi Helena do ramene. Měl jsem ovšem pocit, že u toho slyším skřípění zubů.

Když ona služebná nebo otrokyně odešla, chvíli jsem se vztekal na téma, kolik ústrků a pokořující nedůstojnosti v sobě skrývá ona ohavná otřepaná fráze: *Pamatuj, drahý, jsme tu jen hosté!*

Host už nikdy. Pohostinnost může být tou nejchvályhodnější tradicí Řecka a Říma a nejspíš i Egypta, ale ať si ji všichni ti úslužní příbuzní, kteří vás chtějí unudit k smrti vyprávěním o dobrodružstvích zažitých na vojně, a staří přátelé vašeho otce, co se vás snaží ohromit svým nejnovějším objevem, strčí zpátky do propoceného podpaží. V každém nabídnutém cizím domě číhá nepředstavitelné nepohodlí a ponižování. Zaplaťte si slušné *mansio*. Zachovejte si svobodu. Nezbavujte se práva zařvat: *Vypadni!*

„Jsme na Východě!" chlácholila mě Helena. „Mají tu jiný životní styl."

„Což je za všech okolností vynikající výmluva pro jakoukoli obludnou neschopnost cizinců."

„Nebuď kousavý." Helena se mi překulila do náruče a zavrněla, zklidnila se a znovu začala upadat do spánku.

Měl jsem mnohem lepší nápad než ponořit se zpátky do říše snů. „Jsme na Východě," zamumlal jsem. „Postele jsou měkké, podnebí vlídné, ženy zhýralé, muži posedlí chtíčem…"

„Marku Didie, nechceš tím říct, že hodláš rozšířit svůj ‚seznam měst, kde jsem se miloval', o další položku, že?"

„Paní, jako vždy mi čteš myšlenky."

„To není nic těžkého," zpražila mě krutě. „Myslíš pořád na totéž."

Takový je život. Byli jsme na Východě. Nečekala nás žádná neodkladná schůzka a snídaně se tady podává celé dopoledne.

O prodloužené snídani jsem věděl, protože mi to Fulvius řekl. Jakožto člověk s minulostí, o níž nikdy nemluví, a obchodník, který své transakce úmyslně halí rouškou tajemna, se můj strýc z matčiny strany (na rozdíl od zbytku naší rodiny) vyjadřuje bez obalu, pročež mi všechny životně důležité informace sdělil bez servítků. Pravidel pro pobyt v jeho domě bylo jen pár a zněla civilizovaně: „Dělej si, co chceš, ale nesmíš vzbudit pozornost armády. Na večeři se chodí včas. Psi nesmějí na čtecí lehátka. Děti do sedmi let musejí být v posteli před večeří. Veškeré milostné hrátky se odbývají v tichosti." Tomu říkám výzva. Helena a já jsme vášniví milenci, a tak jsem se hodlal přesvědčit, jestli jsme s to dodržovat i to poslední pravidlo.

Psa jsme sice nechali v Římě, ale měli jsme s sebou dvě děti do sedmi

let – Julii, které bylo skoro pět, a dvouletou Favonii. Slíbil jsem, že se budou chovat lépe než řádně, a protože po našem příchodu obě záhy usnuly, ještě nikdo nestačil zjistit pravdu. Přijela s námi i osvojená dcera Albia, které mohlo být zhruba sedmnáct. Někdy se u večeře chovala jako velmi plachá dospělá žena, ovšem jindy se od stolu vyřítila s vražednou grimasou a všemi sladkostmi, které zvládla pobrat, zpátky do svého pokoje. Našli jsme ji v Británii. Jednoho dne z ní bude vzorná manželka. Nebo jsme si to alespoň namlouvali.

Albia představovala stálou členku naší turistické skupiny – už s námi jela podruhé. Helenin bratr Aulus se stal nečekaným přírůstkem výpravy. Uměl být hodně nepříjemný, pokud chtěl, a protože má nedůtklivou povahu, stávalo se to hodně často. Aulus Camillus Aelianus, starší z Heleniných dvou bratrů, působil v Římě jako můj pomocník, než se odebral studovat práva do Athén poté, co (pokud vím, tak počtvrté nebo popáté) s naprostou jistotou rozpoznal své „skutečné" poslání. Jakmile jeho rodina dospěla k závěru, že konečně zakotvil na prestižní a příšerně drahé univerzitě, stejně jako všichni studenti se někde u vína doslechl o nějaké lepší škole. Nebo o lepších večírcích a možnosti lepšího milostného života. Když jsme se za ním minulý měsíc zastavili, zadarmo se svezl na naší lodi zpátky s tím, že nesmírně touží studovat v alexandrijském Museionu. Nekomentoval jsem to. Platit to bude jeho otec. Senátor je tolerantní a zdrženlivý rodič, který je vděčný bohům, že Aulus – alespoň zatím – neprojevil přání stát se gladiátorem, mistrem kovářem nebo spisovatelem desetisvitkové epické poezie.

Fulvius nevěděl, že s sebou přivezu i svého zbloudilého švagra, ale zbytek výpravy očekával. Bratr mé matky, nejkomplikovanější osobnost z šíleného sourozeneckého tria, před lety utekl z domova, aby se v Malé Asii připojil ke kultu Kybelé. A potom ho nikdo dobře dvě desetiletí, po něž byl „tím, o kterém nikdy nemluvíme", neviděl, i když se samozřejmě stal vděčným a bouřlivým námětem debat na rodinných sešlostech. Jakmile se vypilo trochu vína a všichni se začali navážet do nepřítomných příbuzných. Vyrůstal jsem s řečmi vzdálených tetinek, které, způsobně žvýkajíce dalamánek bezzubými ústy, spekulovaly o tom, jestli se Fulvius sám vykastroval úlomkem pazourku, jak se o oddaných stoupencích kultu tvrdilo, nebo ne.

Potkal jsem ho před rokem v Ostii. Při řešení tehdejšího případu mě doprovázeli všichni mí blízcí, takže věděl, že do Alexandrie dorazí celý klan. Jeho zjevení v Itálii způsobilo poprask. Zapletl se do podezřelých obchodů v zámoří, v kteréžto činnosti s největší pravděpodobností pokračoval, i když žil v Egyptě. Protože je Fulvius takový, jaký je, neobtěžoval se vysvětlit, proč se přestěhoval do Alexandrie. V Ostii si on i jeho životní druh Cassius oblíbili Helenu a pozvání do jejich alexandrijského domu bylo určeno jí. Věděli, že touží vidět pyramidy a Maják. Helena Justina má stejně jako já svá předsevzetí a jakožto systematická výletnice si usmyslela, že na vlastní oči spatří všech sedm divů světa. Helena si libuje v těžkých úkolech a ctižádostivých plánech, a protože je senátorská dcera, jsou tyto plány výstředně kulturně zaměřené, což – jak říkává žertem – byl i důvod, proč se provdala za mě. V minulém roce jsme na cestě do Řecka odškrtli Olympii a Athény. A *en route* do Egypta Rhodos.

„A jak se vám líbil miláček Kolos?" vyptával se Fulvius, když jsme se k němu připojili na ploché střeše jeho domu. Slíbená snídaně se opravdu stále podávala a soudě podle drobků na ubruse se už servírovala přinejmenším poslední tři hodiny.

„Při zemětřesení se zřítil, ale i ty rozlámané kusy jsou kolosální."

„Je to miláček. Copak bys mohla neobdivovat chlapa se stehny o průměru třicet stop?"

„Ehm, Marcus je na mne svalnatý až dost… Fulvie, velice děkuji za tvé pozvání… je to tu božské!" Helena umí utnout obhroublou konverzaci.

Fulvius se utnout nechal. Břichatá postava v důstojném římském oděvu – po kotníky v plné bílé polní. Patřil k onomu druhu emigrantů, co vlastně nevěří, že by mohli jinde zapadnout. V cizině nosil tógu i při příležitostech, kdy by si na ni v Římě ani nevzdechl. Exotično prozrazoval jen obrovský prsten s kamejí.

Helena, zahleděná na sever přes oceán, obdivovala překrásný výhled na zářící hladinu pableskující pod sálajícím modrým nebem. Mému protřelému strýci se nějak podařilo získat dům v Brucheionu, někdejší královské čtvrti a ještě stále nejvelkolepější a nejžádanější části města. Teď, když jsme odkopli incestní Ptolemaiovce do stoupy zapomnění – my Římané bez oddechu očišťujeme svět od svých rivalů –, byla tato čtvrť

ještě víc žádoucí pro všechny, kteří mají vkus. Při příjezdu uplynulé noci jsme měli možnost alespoň zahlédnout střípky její atmosféry. Alexandrie je domovem bezpočtu výrobců lamp a ulice jsou i v noci velkoryse osvětlené, na rozdíl od všech ostatních měst, v nichž jsme s Helenou pobývali – Córdoby, Londinia, Palmýry a dokonce i našeho drahého Říma, kde každou rozsvícenou lampu chmatáci okamžitě zhasnou.

Naše loď zakotvila velice blízko strýcova domu. Jenomže štěstí nemohlo vydržet věčně. Po více než deset let se živím jako informátor, a proto očekávám, že mě Štěstěna spíš kopne, než aby mě hladila. Nicméně se nám podařilo najít spolehlivého průvodce, což naznačovalo, že Alexandrijští jsou vůči cizincům nezvykle přátelští, o čemž bych si dovolil pochybovat. Narodil jsem se a vyrostl ve městě, v tom nejlepším na světě, a vím, že všechna města jsou v jednom ohledu stejná: jediná věc, již lze na cizincích obdivovat, je bezelstnost, s níž se dají obrat o peníze. Přesto všechno jsme s pomocí průvodce našli strýcův dům tak rychle, že jsme si všimli jedině toho, že Alexandrie je drahé město. Hodně drahé a hodně řecké město.

Helena si nikdy neodpustí poučné poznámky. A tak jsem věděl, že Alexandr Veliký sem dorazil na konci svých dobyvatelských dobrodružství a našel zde shluk rybářských chatrčí, které se rozpadaly na břehu hlubokého sladkovodního jezera. A uvědomil si potenciál tohoto místa. Rozhodl se vystavět velkolepý přístav, který bude vládnout východnímu Středomoří, kde bylo bezpečných přístavů málo a ještě byly daleko od sebe. Jako někdo, kdo roky dobýval nejslavnější města světa, musel vědět, co návštěvníky ohromí – a co přetrvá. Alexandr měl motiv. Když už člověk zakládá město, kterému propůjčí své jméno, tak chce, aby nějak vypadalo.

„Všechno rozvrhl osobně."

„Inu, nestal by se z něho nejslavnější vojevůdce v dějinách, kdyby nevěděl, že na podřízené *nikdy* není spolehnutí."

„Jenomže," oznámila mi Helena, „si s sebou nevzal žádnou křídu – nebo možná měl vak plný map Mezopotámie, takže už se mu tam nevešla. A tak mu nějaký podlézavec doporučil, ať místo křídy použije mouku z bobů a jí vyznačí plán ulic. S orientací a umístěním si dal práci –

chtěl, aby obyvatele města ovíval chladivý, zdraví prospěšný vítr od moře – mimochodem, nazývá se Etesios…“

„Děkuji, drahá.“

„A potom, co Alexandr skončil, se z jezera Mareotis zvedl obrovský temný mrak ptáků, kteří sezobali všechnu mouku. Píše se,“ zamračila se, „že jasnovidci Alexandra přesvědčili, že se jedná o šťastné znamení.“

„Ty s tím nesouhlasíš?“ Sám jsem měl napilno sezobat, co se dá. Strýc Fulvius nechal servírovat pečivo, datle, olivy a ovčí sýr.

„Vždyť je to nabíledni, Marku. Jestliže ptáci sezobali značení, jak vůbec mohli Alexandrovo krásně pravidelné řecké město postavit?“

„Mýty a magie u tebe nenaleznou pochopení, Heleno?“ rýpl si můj strýc.

„Nemůžu uvěřit, že by se Alexandr Veliký nechal jen tak balamutit tlupou jasnovidců.“

„Vybral sis zvlášť puntičkářskou ženu,“ kontroval Fulvius.

„Ona si vybrala mě. A jakmile dala své rozhodnutí najevo, její urozený otec ji velice rychle vyvdal z domu. Nejspíš by mi to mělo dělat starosti, ale její smysl pro detail se v naší práci hodí.“ O práci jsem se zmínil úmyslně. Strýce Fulvia takové poznámky udržovaly ve střehu. Užíval jsem si to, protože ten starý šejdíř s oblibou naznačoval, že on má co do činění s plněním tajných misí pro Palác. Sám jsem často působil jako císařský agent, ale nikdy jsem nenarazil na nikoho, kdo by v branži o tomhle mém strýci slyšel. „Povolání informátora vyžaduje skepticismus, dobré boty a štědrý rozpočet, souhlasíš, strýčku Fulvie?“

Vyskočil. „Marku, chlapče, nemůžu tady jen vysedávat a tlachat. Cassius se o vás postará. Je někde v domě. Rád plká a miluje domácí prostředí. Večer chystáme velkou slávu. Doufám, že se vám to bude líbit. Večeře se pořádá na vaši počest – a pozval jsem hlavního knihovníka.“

III

Jakmile se Fulvius ocitl z doslechu, oba jsme s Helenou zaúpěli. Únava z cesty se nás stále držela a doufali jsme, že večer pro nás skončí brzy. Poslední, po čem jsme toužili, bylo nechat se předvádět jako úlovky před znuděnými provinčními hodnostáři.

Nevykládejte si to špatně. Provincie mám rád. Dodávají nám luxusní zboží, otroky, koření, hedvábí, podivné názory a lidi, kterými můžeme opovrhovat a nenávidět je. Lodě přivážejí z Egypta nejméně třetinu roční spotřeby obilí Říma, a k tomu doktory, mramor, papyrus, exotické šelmy pro zabíjení v aréně, bájné poklady ze vzdálených končin Afriky, Arábie a Indie. A Egypt je pro nás také jednoznačně nejoblíbenější turistickou destinací – a to i přes naši slabost pro Řecko. Žádný Říman nemůže říct, že žil, dokud nečitelně nevyškrabal své jméno na některý z věčných pomníků faraonů, nenavštívil nevěstinec v Kanopě a nechytil některou z oněch odporných chorob, jejichž léčení přineslo alexandrijským lékařům celosvětový věhlas. Někteří návštěvníci si ještě připlatí za vzrušení z jízdy na velbloudovi. To jsme si mohli odpustit. Už jsme byli v Sýrii a Libyi. Už jsme věděli, že stát v blízkosti naštvaného a plivajícího velblouda je otřesná zkušenost a jedna z věcí, která zvyšuje doktorům obrat.

„Fulvius je prostě nadšený, že nás tady má." Helena je tou vlídnou a zdvořilou polovinou našeho páru.

Já sáhl po žíravině. „Ne. Je to jen ctižádostivý snob. Potřeboval důvod, aby mohl podlézat tomu velesvitkožroutovi, a nás použil jako záminku."

„Možná že Fulvius a hlavní knihovník jsou nejlepší přátelé, kteří spolu pátek co pátek hrají stolní hry, Marku."

„A co chudák Cassius?"

Brzy jsme Cassia našli: v rozpálené kuchyni v přízemí uprostřed organizování menu a na pokraji zhroucení. Měl na povel snad kohortu vykulených pomocníků, kteří pracovali pro něho a v některých případech

i proti němu. Cassius měl naprosto přesnou představu, jak má vypadat večerní slavnost, ale ta se neshodovala s egyptskou. Protože jsem přesvědčený, že se s ním Fulvius seznámil ve spolku uctívačů Kybelé v mnohem méně civilizované Malé Asii, jeho věcnost mě udivovala.

„Měli bychom mít devět lehátek, abychom zachovali formální ráz, ale rozhodl jsem se pro sedm. Fulvius a já nepatříme k těm, co loví hosty v lázních, jen aby naplnili předepsaný počet. To přiláká jen tlusťochy, co nemají žádné chování a vyzvrací se vám před očima. A jistě není třeba říkat, že vám pozvání nikdy neoplatí… Měl jsem za to, že s tebou přijede táta, Falcone."

„Řekl ti to nebo ti to napsal? Nepřipadá v úvahu, Cassie. Naznačoval, že by se vetřel… zakázal jsem tomu starému úskočnému pacholkovi jet."

Cassius se rozesmál jako někdo, kdo nevěří, že mluvíte vážně. Probodl jsem ho pohledem. Polovinu mého života jsme se s otcem nestýkali a to byla ta polovina, která se mi líbila. Táta dělá ve starožitnostech a jeho specialitou je ten druh „starožitností", kdy starodávný znamená „poskládaný včera šilhavcem v Bruttiu". Můj výřečný otec dokáže vyslovit „zboží nejistého původu" tak, že to zní jako přednost. Nakupte u něj a dostanete za své peníze padělek, ovšem tak nehorázně předražený, že nikdy ani sami sobě nepřiznáte, že jste se od něj nechali napálit. V devíti případech z deseti vám držadlo upadne, ještě než onen drahocenný předmět naložíte, abyste si ho odvezli.

„Nechystá se dorazit. Mluvím vážně!" Skoro jsem křičel. Helena si odfrkla a Cassius se znovu rozesmál.

Cassius měl sice prošedivělé vlasy, ale pořád ještě pevné svaly a rozložitou postavu. Pravidelně dvakrát týdně chodil zvedat činky. Kdyby se Fulvius někdy dostal do maléru, očekával, že je Cassius z té šlamastiky vysvobodí silou. S ohledem na to, že jsem tohoto osobního strážce viděl v akci, jsem mu nevěřil. Pohledný chlapík, zhruba o patnáct let mladší než můj strýc, který byl odhadem o deset let starší než moji rodiče. Fulvius měl tudíž sedmdesátku dávno za sebou a Cassiovi klepala na dveře šedesátka. Tvrdili, že už jsou spolu přes čtvrt století. Moje máma, která se v lidech vyzná, přísahala, že její bratr je samotář, který nikdy nebude mít vlastní domácnost. Což ovšem dokazuje pouze to, jak kluzký Fulvius

je. Máma se projednou zmýlila. Fulvius s Cassiem měli společné zážitky z dob dávno minulých, které se neomezovaly pouze na jednu provincii. Jisté bylo i to, že Cassius rudne rozčilením při sestavování menu a rozsazování hostů jako člověk, který už má v pořádání hostin praxi. Jednal uhlazeně a v hloubi duše si to užíval.

Helena nabídla pomoc, ale Cassius nás poslal na prohlídku města.

Jakmile jsme vyšli z domu, vyskočil ze škarpy obyčejně vyhlížející domorodec, který věděl, že v noci dorazili cizinci, a trpělivě na nás čekal. Víme své a průvodce po památkách zásadně odmítáme. Odstrčili jsme ho lokty z cesty a zrychlili krok. Překvapilo ho to natolik, že mu chvíli trvalo, než se vzpamatoval do té míry, aby nám začal nadávat, což činil zlověstně mumlaje v prapodivném jazyce.

Zítra ho tam najdeme zas. Vím, jak to chodí. Nakonec povolíme a necháme ho, aby nás někam odvlekl. Zabloudí, já vypěním a následné nepříjemnosti ho jen utvrdí v tom, že cizinci jsou vzteklouni a neotesaní hulváti. Po několika staletích se nenávist pramenící z obdobných nepříjemností nahromadí a místní se pomstí povstáním. A já na něm budu mít svůj díl viny jen proto, že jsem chtěl mít hodinku dvě klid a jen tak bezcílně bloumat se svou ženou cizím městem.

My jsme mu pro dnešek unikli. Aulus musel být na nohou s prvními paprsky a určitě vyrazil do Museionu, aby se pokusil přesvědčit vážené akademiky, že jeho vědomosti jsou hodny přijetí. Pokud byl podmínkou k přijetí bohatý tatík, dával jsem mu mizivou naději. A pokud šlo o nadání ke studiu, tak se ocitl ještě na tenčím ledě. Albia trucovala, protože Aulus odešel bez ní. Naše dvě dcerky nás také odmítly, protože zjistily, že ve Fulviově domě je spousta služebnictva, které se nemůže dočkat, až bude moci dvěma roztomilým holčičkám ve stejných tunikách vnucovat rozinkové cukroví.

Neměl jsem nic proti tomu, aby si Aulus hrál na intelektuála. Chtěl mít v životopise ceněnou poznámku, že studoval v Alexandrii, a mně se mohl člověk v Knihovně hodit. Pokud se mu nepodaří procpat se dovnitř vlastními silami, budu mu muset zařídit pomoc tamního prefekta, leč naše krytí bude určitě vypadat lépe, když se Aulus vnutí ke čtecím

pultům sám. A kromě toho prefekty nesnáším. Škemrání o pomoc shůry mi nikdy nešlo.

Egypt byl soukromou klenotnicí císařů od doby, kdy Oktavián – následně přejmenovaný na Augusta – v bitvě u Aktia poslal ke dnu ctižádost Marka Antonia. Od té doby císaři k této třpytivé provincii přilnuli. Všechny provincie spravovali bývalí konzulové, ale Egypt ne. Každý císař svěřil Egypt jen někomu, komu opravdu věřil – obvykle jezdci nebo propuštěnci – a jehož úkolem bylo nasměrovat bohatství Egypta přímo do palácové pokladnice. Senátorům bylo oficiálně zakázáno šlápnout do nilského bahna, aby nechytili tamní nákazu a nezačali chystat spiknutí. Funkce egyptského prefekta se v průběhu let stala velice žádanou a vyhledávanou pro středostavovské úředníky impéria a držela se na druhé příčce hned za velitelem pretoriánské gardy. Egyptský prefekt patřil v politické aréně mezi těžké váhy. Před osmi lety to byl právě egyptský prefekt Julius Alexandr, který jako první uznal Vespasiána císařem, a zatímco Vespasián manévroval, Alexandrie se stala jeho mocenskou základnou.

S císařstvím nesouhlasím bez ohledu na to, kdo je císařem, ale nějak se živit musím. Jsem sice soukromý informátor, ale čas od času se ujmu palácové mise, zvlášť v těch případech, kdy mi pomůže s financováním cesty do ciziny. Přijel jsem sice do Alexandrie na „rodinnou dovolenou“, ale také s posláním od starého pána. Helena o tom samozřejmě věděla a stejně tak i Aulus, který mi měl pomáhat. Nebyl jsem si ovšem jistý, jestli se Vespasián obtěžoval informovat stávajícího prefekta, že mám oficiální pověření.

Řekněme, že večeře s hlavním knihovníkem se pro mou potřebu konala příliš brzy. Rád si napřed zmapuji terén, než do vyšetřování zatáhnu hlavouny.

Památky měly přednost. Alexandrie je překrásné město. Je postavená podle plánu, takže Řím vedle ní vypadá, jako kdyby ho zakládali pasáci ovcí – což je fakt. Posvátná cesta se klikatí, až se z ní stane Forum Romanorum, kde mezi zrádnými kamennými bloky prorůstá tráva, takže v porovnání s Kanobskou třídou připomíná kozí stezku. A zbytek Věčného města nevychází ze srovnání s Alexandrií lépe. Řím nikdy

neměl pravidelnou síť ulic, v čemž je Sedm pahorků naprosto nevinně. Doma nemají Římané pořádek rádi. Pochybuji, že by sám Alexandr Makedonský dokázal přimět byť jen měditepce z Eskvilinu, aby se při stavbě dílny řídil jeho instrukcemi. Takový pokus by nejspíš skončil pádnou ranou kladivem do hrdinské Makedoncovy kebule.

Prošli jsme takový kus města, jaký jsme zvládli: začal jsem být z role nadšeného návštěvníka nevrlý a Helena byla ve čtvrtém nebo pátém měsíci těhotenství, což byl další důvod, proč jsme strýcovo pozvání přijali tak rychle. Vyrazili jsme, jakmile bylo možné vyplout na moře. Helena brzy přestane být schopná cestovat, obě matky by hlasitě trvaly na tom, aby zůstala doma, a pokud bychom počkali až po porodu, znamenalo by to vláčet s sebou další děcko – alespoň v to jsme pevně doufali. Dvě děti byly na cestování až dost a jistota, kterou představoval dům příbuzných, kde jsme je mohli odložit, byla příjemný bonus. Výlet do Egypta mohl být docela dobře poslední společný na dalších deset až dvacet let. Hodlali jsme si to užít.

Alexandrii protínají dvě hlavní třídy, každá dvě stě stop široká. Ano, čtete dobře: jsou dost široké, aby jimi mohla slavnostně propochodovat armáda velkého dobyvatele dřív, než jásající dav dostane úžeh, umožňuje jízdu několika vozů vedle sebe, takže si může cestou popovídat s oblíbenými vojevůdci, zatímco každý řídí svoje čtyřspřeží. Kanobskou třídu po celé délce lemují mramorové kolonády a je nejdelší ve městě, ohraničená Měsíční branou na západě a Kanobskou na východě. Narazili jsme na ni zhruba v polovině, takže obě brány by připomínaly jen tečky v dálce, pokud by na ně bylo přes hemžící se dav vidět. V královské čtvrti Kanobskou třídu protíná Somská, pojmenovaná podle hrobky, do níž bylo uloženo Alexandrovo nabalzamované tělo poté, co podlehl zraněním, únavě a pití. Nástupci se o jeho fyzické pozůstatky málem poprali. První z Ptolemaiovců byl ovšem nejrychlejší, popadl tělo a odvezl je do Alexandrie, aby jí propůjčilo věčný věhlas.

Pokud nám Alexandrova hrobka připadala povědomá, tak proto, že si stejnou nechal postavit Augustus, a to včetně cypřišů na kruhových terasách. Ta Alexandrova však byla pochopitelně mnohem větší a patřila k nejvyšším budovám v centru města.

Přirozeně jsme zamířili dovnitř, abychom si prohlédli slavné tělo pokryté zlatem a uložené v průhledné rakvi. V současné době je víko zapečetěné, ale stráže musely Augustovi před bitvou u Aktia rakev otevřít, aby se budoucí císař mohl poklonit velkému vojevůdci, přičemž ulomil kousek Alexandrova nosu. Viděli jsme jen matný obrys velikánova těla. Sama pohřební schrána mi spíš připadala jako z desek mastku než z taveného skla. Tak jako tak ovšem volala po houbě a očistě. Generace čumilů na ní zanechaly miliony lepkavých otisků, které vítr zavál jemným pískem. S ohledem na fakt, že velikán byl skoro čtyři sta let po smrti, jsme si nehodlali stěžovat, že si slavné tělo nemůžeme prohlédnout zblízka.

Zapředli jsme s Helenou učenou debatu na téma, proč Oktavián, prasynovec Julia Caesara, osobně zničil nejobdivovanější velikánův rys – onen nos, jenž slavně zvěčnil na elegantních sochách Alexandrův dvorní sochař Lysippos. Oktavián Augustus byl nafoukaný protiva, což lze říci o celé řadě římských patriciů, kteří ovšem kvůli tomu neútočí na balzamovaná těla. „Jako malí," vysvětlila Helena, „všichni vojevůdci se chovají jako malí. ‚Máš sice přídomek Veliký – ale stejně ti ucvrnknu nos!' – Miláčku, koukni, něco upadlo Oktaviánovi z ruky… dělej, dělej, strč to tam zpátky. Snad si toho nikdo nevšiml." Má milovaná se bez ohledu na zákaz nahnula nad matnou schránou, jak nejblíž víku to šlo, aby zjistila, jestli správci mauzolea přilepili uražený nos zpátky.

A potom nás vyzvali, abychom pokračovali dál.

Soma je jen jedním ze skvostů velkolepého komplexu Museionu. Chrám múz se nachází v rozsáhlém areálu udržovaných zahrad, v nichž jsou rozeseté jednotlivé fenomenální stavby zasvěcené vědeckému bádání a uměním. Neschází ani zoo, kterou jsme nechali na jindy – až s sebou budeme mít děti. Je také domovem legendární Knihovny a dalších pěkných budov, kde učenci žijí, jedí a bydlí.

„Zdarma," podotkla Helena. „Na to intelektuálové vždycky slyší."

Ještě jsem nebyl připravený začít objevovat toto sídlo učenosti. Osvěžili jsme se procházkou po stinných terasách s vodními prvky, obdivovali jsme ibisy připomínající čápy, kteří nořili zahnuté zobany do elegantních

kanálů, v nichž jasně modře kvetly lotosy. Utrhl jsem jedno rozvíjející se poupě pro Helenu. Nádherně vonělo.

Později jsme zamířili k moři. Prošli jsme úzkou cestičkou, která končila molem vedoucím z pevniny na ostrov Faros. Molo se nazývalo heptastadion, protože na délku měřilo sedm řeckých stadií – odhadem čtyři tisíce stop –, což bylo mnohem víc, než kolik jsme si za jediný den přáli nachodit. Z Velkého a Východního přístavu se na Maják také naskýtá pěkný výhled. Když jsme včera připlouvali, pohybovali jsme se příliš blízko, takže jsme na něj neměli ideální výhled. Teď jsme si mohli onen div světa vychutnat. Maják stál na výběžku ostrova obklopený zdobnou zdí. Tyčil se do výšky dobrých pěti set stop. Toto nejvyšší dílo lidských rukou mělo tři podlaží – obrovskou pravoúhlou základnu, která podpírala elegantní osmiboký hranol, na němž seděla kruhová lucernová věž s majestátní sochou Poseidona na vrcholu. Po jeho vzoru byl postaven maják v Ostii. Při pohledu na Maják na Faru jsem ovšem musel uznat, že v Itálii stojí jen jeho chabá napodobenina.

Část ostrova Faru spolu s heptastadionem ohraničovala jako jedna obří paže Velký přístav. Na břehu, kde jsme stáli my, se nacházely doky a chráněná kotviště. Napravo od nás v dálce, kousek od místa, kde bydlel můj strýc Fulvius, se kruh uzavíral poloostrovem Lochias. Věděli jsme, že právě na něm kdysi stávaly slavné královské paláce. Mimo jiné před dávnými lety býval i domovem Ptolemaiovců a Kleopatry. Nacházel se tam soukromý přístav a soukromý ostrov pojmenovaný Antirhodos, protože velkolepými stavbami připomínal velký Rhodos.

Hlavní část Západního přístavu tvořila odvrácená část ostrova Faru. Ten byl ještě větší než Velký přístav a vešel ve známost jako Eunostos. Měl vnitřní lagunu Kitobos, která byla pravděpodobně rovněž dílem lidských rukou. Za námi, na odvrácené straně města, kam jsme nedohlédli, leželo jezer Mareotis, obrovská vodní plocha snad s ještě více doky a moly, odkud se odvážel papyrus a další zboží vyráběné na březích jezera.

Římané z toho všeho byli v šoku.

„A to si myslíme, že je Řím srdcem světového obchodu!“ povzdechla si Helena s obdivem v hlase.

„Hned je jasné, proč mohla Alexandrie ohrožovat říši. Jen si zkus

představit, že by Antonius s Kleopatrou u Aktia vyhráli. To bychom dnes žili v provincii egyptské říše. Řím by byl jen bezvýznamná a zaostalá díra, kde zaostalí barbaři v hrubě tkaných kmenových oděvech umíněně trvají na tom, že budou mluvit latinsky a ne civilizovanou helénskou řečtinou." Při tom pomyšlení jsem se otřásl. „A do našeho města by se hrnuli turisté umanutí studovat zvláštní a starobylou etruskou kulturu. O Římu by se následně vyjadřovali v tom smyslu, že je to místo plné neotesaných barbarů, s páchnoucí kanalizací a odporným jídlem."

Helena se zahihňala. „A matky by varovaly vdavekchtivé dcery, že italští muži jsou možná hezcí, ale hned jim udělají dítě a potom se odmítnou hnout z kampánských zahrad."

„A to dokonce když nevěstin strýc nabídne takovému ničemovi skvělé místo v manufaktuře na zpracování papyru!"

Cestou zpátky jsme prošli kolem tak obrovského Emporia, že vedle něj sklady v Římě vypadaly jako shluk zelinářských stánků. A na nábřeží jsme objevili Kleopatřino Caesarium. Tento pomník Juliu Caesarovi, tou dobou stále nedokončený, se stal útočištěm královny, kam nechala dotáhnout zraněného Marka Antonia, aby jí zemřel v náručí poté, co se ve vlastním úkrytu, což je další majestátní stavba zvaná Timonium, neúspěšně pokusil se zabít. Následně se Caesarium stalo svědkem Kleopatřiny sebevraždy, čímž egyptská královna zničila Oktaviánovu nabubřelou vizi udělat z ní zlatý hřeb slavnostního triumfu v Římě. Už jen proto měla ta dáma moje sympatie. Naneštěstí si Oktavián usmyslel udělat z Caesaria pomník vlastní hrozivé rodiny, což zkazilo celé kouzlo. Caesarium střežily dva obří starodávné obelisky z červené žuly, o kterých nám tvrdili, že je dovezli odkudsi z Egypta. To je jedna z výhod egyptské provincie. Všude se povalují exotické kusy opracovaného kamene. Kdyby tyhle obelisky nebyly tak příšerně těžké, Augustus by je určitě nechal naložit a odvézt do Říma. A tam by potupně čekaly, až si jimi vyšperkuje módní zahrady.

Při pohledu na Caesarium jsem cítil dech dějin. (Věřte mi: je to pocit, který se nápadně podobá touze rychle si někde sednout a napít se studené vody.) Objevili jsme sfingu titánských rozměrů, jejíž lví tlapa ležela bez hnutí, ale po chvíli nás odehnaly stráže. Helena si dala záležet, aby

mi důkladně vysvětlila, že Kleopatřino kouzlo netkvělo v její kráse, ale v rozumu, vtipu a rozsáhlých vědomostech.

„Neber mi iluze. My muži si představujeme, že lascivně polehávala na hromadě sladce vonících saténových polštářů."

„Jistěže. Římští vojevůdci si rádi představovali, že svedli chytrou ženu. A potom přesvědčili sami sebe, že to bylo pro její dobro," pošklebovala se Helena.

„Cokoli méně frigidního, než je průměrná manželka vojevůdce, muselo Caesarovi a Antoniovi připadat jako žhnoucí kráska. Hodina s Kleou vyhazující žezlo ke stropu a metající erotické kozelce jistě uplynula velmi příjemně."

„Přičemž královna Nilu současně lechtala jejich představivost názornými ukázkami znalostí přírodní filosofie a cizích jazyků."

„Jazykové nadání nemá onen dráždivý náboj, co jsem měl na mysli, Heleno."

„Ani když jde o výkřik: *Ještě! Ještě, Caesare!* v sedmi jazycích?"

Vrátili jsme se domů si odpočinout. Do večera jsme potřebovali nabrat sil. Budeme muset přetrpět večeři s hodnostářem. Bude to hračka. Ovšem ještě než hostina začne, musíme v souladu s pravidly strýcova domu přesvědčit Julii a Favonii, aby šly do postele – a zůstaly tam –, a to mnohem dřív, než budou chtít.

IV

Cassius si dal opravdu záležet. Většina příprav se zúročila. Výzdoba a některá jídla byly špičkové.

Nechal servírovat grilovanou rybu v alexandrijské omáčce. Ačkoli to Cassius jistě mínil jako poctu Egyptu, domnívám se, že kterýkoli z místních hostů nutně musel mít pocit, že se jedná o zjednodušenou verzi oblíbeného receptu jeho matky. Cassius si prostě říkal o to, aby mu někdo vysvětlil, že kdokoli něco znamená, používá na omáčky místo vypeckovaných slív rozinky… Na druhou stranu je třeba říct, že nám Cassius šeptem sdělil, že neměl dost času patřičně zasvětit kuchaře do tajů delikátní římské kuchyně. Navíc se obával, že ho cukrář podřízne, když to po něm bude chtít. A co hůř, obával se, že kdyby šéfkuchař vytušil, že se po něm bude chtít, aby změnil styl, mohl by otrávit smažené medové koláčky. Navrhl jsem, aby je Cassius ochutnal jako první.

Hlavní knihovník přišel, ale pozdě. Museli jsme přežít hodinu Fulviovy rostoucí nervozity, když si strýc myslel, že dostal košem. A potom, když ten chlap konečně dorazil, a zatímco si zouval sandály a uveleboval se, Fulvius nám začal vysvětlovat, že pozdní příchod patří ke zdejším zvyklostem a že jde vlastně o poklonu hostiteli, protože host se cítí natolik vítaný, že pro něho čas nehraje žádnou roli… nebo je mu fuk, co si o něm hostitel myslí. Všiml jsem si, že se Albia nestačí divit. Už zpočátku vytřeštila oči na oděv mého strýce, který se oblékl do volného večerního roucha nazývaného *synthesis* křiklavě šafránové barvy. Alespoň že hlavní knihovník nezapomněl na dárek pro hostitele. Přinesl nakládané fíky, čímž se vyřešila otázka dezertu i pro případ, že by Cassius jako ochutnávač nepřežil.

Hlavní knihovník se jmenoval Theon. Na první pohled vypadal přijatelně, ale jeho oblečení už mělo být nejméně čtrnáct dnů v prádelně. A to nebylo nic moc, ani když bylo nové. Obnošená tunika visela na vyhublé postavě, jako kdyby nikdy pořádně nejedl, a vousy měl řídké a rozježené. Buď ho platili příliš málo, než aby mohl žít na úrovni odpo-

vídající jeho vysokému postavení, nebo byl prostě od přírody drban. A jakožto cynik od přírody jsem se klonil k té druhé možnosti.

Před večeří nás Cassius ověsil k tomu účelu zvlášť uvitými věnci a pečlivě usadil. Podle plánu nás měly čekat tři oficiální chody, leč obsluha si počínala zmateně a chody splynuly. Nicméně jsme se způsobně drželi doporučeného postupu a témat konverzace. U předkrmu se probíraly naše zážitky z cest. Helena se ujala funkce naší mluvčí a vtipně se rozhovořila o počasí, kapitánovi nájemné lodi a zastávce na Rhodu – se zvláštním důrazem na prohlídku obřích trosek padlého Kolosu a konstrukce z kamene a kovu, která sochu podpírala, než ji skolilo zemětřesení.

„Postihují vás zde zemětřesení často?" obrátila se pečlivě vyslovovanou řečtinou Albia na strýce Fulvia. Již nějakou dobu se řecky učila a měla nakázáno procvičovat získané znalosti. Nikoho by nenapadlo, že se tato vážná a upravená mladá dáma proháněla jako tulačka ulicemi Londinia a uměla syknout: „Odprejskni, chlíváku!" ve více jazycích, než kolik jich ovládala sama Kleopatra. Jakožto její adoptivní rodiče jsme na ni byli právem hrdí.

Helena pro ni sestavila příručku řeckých frází, mezi nimiž nescházela ani ta, jíž Albia právě jako slon do hrnčířského krámu vstoupila do hovoru. Oblažil jsem společnost dalšími ukázkami užitečných frází. „Pokračování erupční tematiky: *Prosím, omluvte mého manžela, že pšouká u stolu. Má k tomu zvláštní povolení od císaře Claudia*. Což nám připomíná výsadu, jíž tak často a zlomyslně pomlouvaný zesnulý císař obdařil všechny římské muže. Vidíme, že existoval velice dobrý důvod, proč byl Claudius povýšen mezi bohy."

Albia se nedala a znovu dodala konverzaci důstojnější tón. „Má nejoblíbenější fráze zní: *Prosím, pomozte mi. Můj otrok v bazilice zemřel na úžeh*."

Helena se usmála. „Jsem zvlášť hrdá na následující: *Můžete mi prosím sdělit, kde se zde nachází dobrá lékárna, v níž bych mohla zakoupit nepředražené zklidňující náčinky?* Po níž následuje: *A kdybych potřebovala něco delikátnějšího, mohu se spolehnout na lékárníkovu diskrétnost?*"

Strýc Fulvius projevil nečekanou trpělivost a dobrosrdečnost, když Albii pomalu a zřetelně odpověděl: „Ano, dochází zde k zemětřesením, ale naštěstí jsou většinou mírná."

„Způsobují velké škody?“

„Vždy je tu možnost velkých otřesů, ale toto město již bezpečně stojí čtyři sta let…“ Albii dělaly řecké číslovky problémy a začala panikařit. Knihovník s neproniknutelným výrazem jen poslouchal.

Jakmile se začal podávat hlavní chod, změnili jsme téma. Začal jsem se zdvořile vyptávat na alexandrijské reálie. Stěží jsem se dostal k otázce, s jak velkými vedry můžeme během našeho pobytu počítat, když mi Aulus skočil do řeči a začal vykládat o své ranní výpravě do Museionu. Aulus se zkrátka někdy chová jako křupan. Knihovník nutně musel dojít k závěru, že jsme ho pozvali jen proto, abychom mohli orodovat za Aula.

Theon se na potenciálního studenta upřeně zadíval. To, co viděl, ho ohromit nemohlo: umíněný osmadvacetiletý spratek s přerostlými vlasy, které volaly po ostříhání, s tak zjevně nedostatečnými způsoby, že muselo být každému jasné, proč nešel v šlépějích svého otce do Senátu. Nikoho by ovšem nenapadlo, že má za sebou službu v armádě na pozici tribuna, natož že strávil rok na úřadě místodržícího v Baetice. V Athénách si po vzoru řeckých filosofů nechal narůst vousy. Helena se děsila dne, kdy se o tom dozví jejich matka. Žádný ctidbalý Říman nenosí vousy. Používání břitvy je jednou ze zásadních věcí, které nás odlišují od barbarů.

„Rozhodnutí o přijetí přijímá Museion a jde zcela mimo mě,“ varoval ho Theon.

„Bez obav. Použil jsem svůj šarm,“ zazubil se vítězoslavně Aulus. „Okamžitě mě přijali.“

„Olympští bohové!“ uklouzlo mi. „To je překvapení!“

Theon si očividně myslel totéž. „A čím se zabýváš ty, Falcone? Přijels za vzděláním nebo za obchodem?“

„Obyčejná návštěva u příbuzných s trochou kulturního rozptýlení a návštěvy památek.“

„Můj synovec a jeho žena jsou vášniví cestovatelé,“ rozzářil se strýc Fulvius. Však on sám také nebyl žádný pecivál, i když se zaměřoval na Středomoří, zatímco já na mnohem odlehlejší části říše: Británii, Hispánii, Germánii, Galii… Můj strýc by se v oněch ponurých provinciích s všeprostupující přítomností legií a naprostou absencí řeckého vlivu klepal strachy. „Tvé cesty ale nejsou tak úplně bez spojitosti se zájmy císař-

ství, že, Marku? Slyšel jsem, že to není tak dlouho, co ses podílel na sčítání, že? Falco má styky hodně vysoko, Theone. Nuže, pověz, synovče, koho jsi přijel prověřovat sem?“

Kdyby se Cassius neusadil mezi naše lehátka, tak bych Fulvia nakopl. Na příbuzné je spolehnutí, že vždy všechno vyžvaní. Až do té chvíle nás knihovník považoval za obyčejné nevzdělané cizince, co si přijeli prohlédnout pyramidy. Teď samozřejmě zpozorněl.

Helena mu nabídla vepřové nadívané dvojím způsobem a s nemilou záležitostí si obratem poradila. „Můj manžel je informátor, Theone. Před dvěma lety se v rámci censu podílel na zvláštním vyšetřování, ale většina jeho práce v Římě se týká prověřování poměrů v rodinách budoucích manželů. Veřejnost má obvykle velice špatnou představu o Falconově práci, která je ve své podstatě převážně rutinní a obchodního charakteru.“

„Informátoři nikdy nebyli oblíbení,“ podotkl Theon a málem se ušklíbl.

Otřel jsem si zapatlané prsty do ubrousku. „Bahno nechává skvrny. Určitě jsi slyšel o mých pokřivených kolezích, kteří upozorňovali na majetné lidi Nerona, aby je mohl pod falešnou záminkou dostat před soud a zmocnit se jejich bohatství – přičemž informátoři samozřejmě dostali svůj díl. Vespasián tomu učinil přítrž – tím nechci říct, že bych měl úplně čisté ruce. Dnes už jsou to jen drobty. Zpochybnění posledních vůlí kvůli zoufalým vdovám, dohledávání uprchlých společníků, co nadělali dluhy. Pomáhám veřejnosti vyhýbat se zbytečné bolesti, ale pro drtivou většinu lidí moje práce pořád zavání jako ucpaná stoka.“

„Co tedy *děláš* pro císaře?“ Knihovník se nechtěl nechat odlákat.

„Veřejnost má vlastně pravdu. Snažím se dlouhou tyčí prošťouchnout zacpaná místa.“

„Je to náročné?“

„Stačí síla a vědět, kdy si zacpat nos.“

„Marcus je skromný.“ Helena vždy byla můj neplamennější obhájce. Spiklenecky jsem na ni mrkl, abych jí naznačil, že kdyby ležela vedle mě, pohladil bych ji. To by bylo sice proti dobrým mravům, ale se společenskými konvencemi jsem si nikdy hlavu nelámal. Ten večer na sobě měla

tmavě červené šaty, jejichž barva naznačovala nemravnost, a na krku se jí třpytil zlatý náhrdelník, co jsem jí koupil po jedné zvlášť výnosné misi. „Patří k těm nejlepším vyšetřovatelům s výjimečnými schopnostmi. Pracuje rychle, diskrétně a za všech okolností citlivě.“ *A taky má všetečné ruce*, dodaly její oči přes půlkruh rozestavených lehátek.

Poslal jsem Heleně další výmluvný pohled. Theon pochopil, že se něco děje, ale nepřišel na to, že za vším je jen chtíč. „Urozená Helena Justina není jen má žena, ale je i můj účetní, společník, ředitel a vyvolávač. Pokud Helena dospěje k názoru, že potřebuješ vyšetřovatele, Theone – vyšetřovatele s dobrými referencemi a nepříliš drahého, vzápětí z tebe vymáčkne zálohu!“

Helena obdařila společnost zářivým úsměvem. „Tenhle měsíc ne, miláčku. Vždyť jsme v Egyptě na dovolené.“

„Vševidoucí Argos nikdy nespí!“ Aulus svou velkohubou poznámkou všechno zpackal. Mám kolem sebe samé blbce. Copak v sobě nikdo nemá kousek diskrétnosti? Tedy s výjimkou Cassia, uondaného přípravami hostiny, který napůl spal s bradou opřenou o předloktí. Ruka, která vykukovala ze širokého rukávu úboru afrického střihu, byla neuvěřitelně chlupatá.

„Narážka na klasiku? Výborně!“ Helena svého bratra náznakem rozpárala špičatým koncem lžíce. „Marcus slíbil, že bude o dovolené jenom můj. Vždyť proto ujel z Říma, aby mohl trávit čas se mnou a s maličkými.“

Vrtal jsem se v misce a snažil se vypadat jako domácí typ sršící nevinností.

Helena obratně změnila téma a stočila hovor na tlachání o Alexandrijské knihovně, Theon ji ignoroval. Obdařil mne profesionálním povzdechem. „Možná si myslíš, že Knihovna je tady to nejdůležitější, Falcone, ale v praxi znamená méně než observatoř, lékařské laboratorium – nebo dokonce zoo! Měli by mě velebit a ctít, ale na každém kroku se setkávám s urážkami a ostatní mne přeskakují. Ředitel Museionu je podle tradice kněz, nikoli učenec, ale přesto k jeho titulu patří i ‚hlava spojených knihoven alexandrijských‘, zatímco já – pověřený správou nejskvělejší knihovní sbírky světa – jsem jen pouhý zřízenec a až druhý v pořadí za ním. A proč by měl být Faros tak slavný – je to jen oheň vysoko ve věži, když pravým Majákem, majákem civilizace, je Knihovna?“